

Yetiştirme Yurdu Yaşantısı Geçiren Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri

Mustafa Kutlu **

ÖZET

Bu araştırmada, Malatya Yetiştirme Yurdu'nda kalan lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyi incelenmiştir. Araştırmanın evreni; Malatya ili merkezinde bulunan Malatya Kız Yetiştirme Yurdu ve Malatya Erkek Yetiştirme Yurdu'nda kalan ve lise öğrenimine devam eden tüm öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Malatya il merkezindeki toplam 10 Lise'ye devam eden ve Malatya Kız ve Erkek Yetiştirme Yurdu'nda kalan 13-18 yaş arasındaki 104 lise öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada ergen öğrencilerin yalnızlık düzeyi "UCLA Yalnızlık Ölçeği" ile yetiştirme yurdunda kalan ergen öğrencilerin kişisel niteliklerine ilişkin bilgiler ise "Öğrenci Kişisel Bilgi Formu" ile elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesi amacıyla "Tek Yönlü Varyans Analizi", "Bağımsız Örneklem Grupları İçin t-Testi" ve "Scheffe Testi" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; yetiştirme yurdu yaşantısı geçiren ergen öğrencilerin yalnızlık düzeyinin çeşitli değişkenlere göre istatistiksel olarak önemli düzeyde farklılık gösterdiği saptanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar tartışılmış ve bazı önerilerde bulunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELER: *Yalnızlık, Yetiştirme Yurdu, Lise Öğrencileri.*

SUMMARY: *The Loneliness Levels of the High School Students Living in an Orphanage*

In this research, loneliness levels of the high school students living in an orphanage were investigated. The population of the research consists of the students who

reside in the Orphanage for Boys and the Orphanage for Girls in Malatya, and continue their education in high school. The sample of the research comprises 104 students between 13-18 ages who study at 10 high schools in the province of Malatya and live in the two Orphanages for Boys and Girls in Malatya. In this research, loneliness levels of the students were determined using "UCLA Loneliness Scale" and personal information of the students staying in the orphanage was collected using "Student Personal Info Form". To analyze the data, One-Way ANOVA, Independent-Sample t-Test" and "Scheffe Test" were used. At the end of the research, it was seen that loneliness levels of the adolescent students living in an orphanage were found statistically significant with respect to some various variables. The findings of the research were discussed and some suggestions were offered.

KEY WORDS: *Loneliness, Orphanage, High School Students.*

GİRİŞ

Çocukların sağlıklı bir şekilde yetişebileceği, eğitilip korunacağı yer ailesinin yanındır. Aile çeşitli nedenlerden dolayı bu görevi yerine getiremezse, bu görevi devlet üstlenmektedir. Ülkemizde devlet bu durumdaki çocuk, ergen ve gençlere, eğitim ve bakım hizmetlerini Başbakanlığa bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) yoluyla vermektedir. Ülkemizdeki yetiştirme yurtları, korunmaya muhtaç olup, annesi olmayan, babası olmayan, her ikisi de olmayan, sosyal tehlikeler ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız

* Bu çalışma İnönü Üniversitesi'nde düzenlenen VII.Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde sunulan bildirinin bir bölümüdür.

** Yrd.Doç.Dr. İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, PDR Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

* E-posta: mkutlu@inonu.edu.tr

birakılan ve başıboşluğa sürüklenen 13-18 yaşları arasındaki çocuk, ergen ve gençlerin korunması, bakılması, bir iş veya meslek sahibi edilmeleri ve topluma yararlı kişiler olarak yetişmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü olan yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır (2828 SHÇEK Kanunu, Md.3).

Çocuk ve gencin kendi ailesinin dışındaki diğer herhangi bir ortamda sağlıklı aile koşullarından ve ilişkilerinden yoksun kalması onu çeşitli yönlerden olumsuz olarak etkileyebilmektedir (Yavuzer, 1986; Ekşi, 1990). Yapılan araştırmalar çocuk yuvası, yetiştirme yurdu ve benzer kurumlarda korunması ve bakımı yapılan çocukların ailesi yanında kalan çocuklara göre, gelişimlerinin geri olduğu, kaygı ve depresyon düzeylerinin yüksek olduğu, uyum düzeylerinin düşük olduğu, davranış bozukluğu gösterdikleri, aile ilişkilerinin ve sosyalleşmelerinin zayıf olduğu, sosyal faaliyetlere daha az katıldıkları, atılganlık düzeylerinin daha düşük olduğu, kendilerini şanssız ve yalnız hissettikleri, benlik yada özsaygılarının düşük, umutsuzluk düzeylerinin yüksek olduğu ve daha sorunlu oldukları görülmüştür (Tizard ve Rees, 1975; Tizard ve Hodges, 1978; Cashen ve diğerleri, 1979; Bachman ve Sigvardsson, 1979; Moses ve Moses, 1986; Berber, 1986; Bıyıklı, 1987; Srivastava ve diğerleri, 1986; Satılmış ve Seber, 1989; Cılga, 1989; Güçray, 1989; Baş, 1990; Gür, 1990; Kutlu, 1992; Çivi, 1993; Uğurlu, 1994; Erim, 2001; Gürvardar, 2001).

Yalnızlık, tüm yaştaki insanları etkileyen, çoğu insanın tanıdığı ve yaşadığı evrensel bir olgu ve duygudur. İnsanlar sosyal varlıklardır. Her insanın yakınlık, sıcaklık, değer verildiği hissi ve öz benliğinin onaylanmasına ihtiyacı vardır. İnsanlar bu ihtiyaçlarını diğer bireylerle karşılar. Günümüzde birçok kişi doyum sağlayıcı ilişkiler geliştirme becerisinden yoksun olduğu için yalnızlığı yaşayabilmektedir. Literatür incelendiğinde, yalnızlığın psikolojik iyi hal üzerine etkisinin ve yalnızlığın doğasının birçok araştırmacı tarafından incelendiği görülebilir (Moore ve Schultz, 1983; Wilbert ve Rupert,

1986; Quillet ve Joshi, 1986). Bununla beraber yalnızlığın birçok tanımının yapıldığı görülebilir. Peplau ve Perlman (1982) yalnızlığı, bireyin sosyal ilişkilerinde niceliksel ve niteliksel bakımdan yetersizlik olduğunda ortaya çıkan ve hoş olmayan psikolojik bir yaşantı olarak tanımlamaktadırlar. Rook (1984)'e göre yalnızlık ise, bireyin yabancı hissettiği, yanlış anlaşıldığını hissettiği veya başkaları tarafından kabul edilmediğini hissettiği yada sosyal bütünleşme ve duygusal yakınlık için fırsat yaratan etkinliklerde gerek duyulan sosyal eşlerin olmadığı durumlarda ortaya çıkan kalıcı duygusal bir rahatsızlık durumudur. Sullivan (1953) yalnızlığı insanların yakınlığa olan ihtiyacının yetersiz bir şekilde sağlanmasından dolayı oluşan olumsuz bir deneyimdir (Akt., Hsu ve diğerleri, 1986). Williams (1983)'a göre, insanların kişilerarası ilişkilerinde yakınlığa ihtiyaç duymaları ve arzu edilen yakın ilişkileri kuramamalarının acı dolu farkındalığıdır. Yalnızlık bireysel, kişiye özel bir deneyimdir. Bazı araştırmacılar yalnızlığın bireyin sosyal ilişki ağındaki subjektif eksiklik algısı olduğunu belirtmişlerdir (Medora ve Woodward, 1986).

Yapılan araştırmalar, yalnızlığın çeşitli nedenlerden dolayı ve çeşitli durumlarda ortaya çıktığını göstermektedir. Yalnız insanların duygusal ilişkileri, aile ilişkileri, anlaşılma ve duygularını ifade etme konularında tatminsiz oldukları saptanmıştır (Kalliopuska ve Laitinen, 1987). Araştırmacılar, yalnızlığın iletişim sıklığı ile doğrudan ilişkili olmadığı, bireyin kendisini yalnız hissedip hissetmediğini daha çok bilişsel sürecin belirlediği konusunda fikir birliğine varmışlardır. Yalnızlığın bireyin var olan sosyal ilişkileri ile arzuladığı sosyal ilişkiler arasında uyumsuzluk olduğunda ortaya çıktığını varsaymaktadırlar (Rook, 1984; Mc Whirter, 1990). Medora ve Woodward (1986) ergenlerin yalnız kalma riskine daha fazla sahip olduklarını saptamışlardır. Woodward ve Frank (1988) da ergenlik döneminde yalnızlığın yoğun ve yaygın olduğunu belirtmektedirler. Yazarlara göre, ergenlik sıklıkla soyutlanma, yalnızlık ve

stresle karakterizedir. Değişim ve karmaşa dönemlerinde ise yalnızlık artmaktadır. Meer (1985)'e göre dumsal yalnızlığın en yoğun yaşandığı dönem ergenlik ve yetişkinlik dönemidir. Ayrıca, Erikson (1983)'un psikososyal gelişim kuramına göre, geç ergenlik ve erken yetişkinlik döneminde yakınlık ile yalnızlık arasında bir kriz yaşanır. Dolayısıyla genç insanlar yalnız kalmaya daha fazla maruz kalmaktadırlar. Çünkü yakınlık arayışı ile bunu bulamamanın başarısızlığı arasında kalırlar. Birçok araştırmacı ergenlik döneminin özellikleri ve gelişimsel aşamaların yalnızlığa katkıda bulunduğunu düşünmektedir (Russel ve diğerleri, 1980; Williams, 1983; Wittenberg ve Reis, 1986;). Sullivan (1953)'a göre orta çocukluk yıllarında bireylerin akranlarıyla birlikte olma ve akran onayı ihtiyacı, ergenlik döneminde ise yakınlık ihtiyacı vardır. Sullivan, bu ihtiyaçların karşılanması durumunda bireyin kendisini reddedilmiş, toplum dışına itilmiş ve yalnız hissettiğini belirtmektedir (Akt., Steinberg, 1993).

Yetiştirme yurdundaki ergenler, bu kurumlarda kişilik gelişimlerini yeterince tamamlayamamakta, çevreleri ve kendileriyle uyum sağlayamamaktadırlar. Bu gençlerin sosyal çevreye açılmaları ve sosyalleşebilmeleri, kişiliklerinin oluşumu, gelişimi ve yetişmeleri açısından gereklidir. Bu olanağı bulamayan gençler, yurt yaşamı içinde, sosyal çevreden kopuk ve yetişme koşulları içinde kalmaktadırlar.

Ailelerinden yoksun olarak yetiştirme yurduna gelen korunmaya ve bakıma muhtaç ergenlerin, yaşamlarının bu kesitinde yalnızlık düzeylerinin böyle bir ortamda nasıl ve ne derece etkilendiği de önem taşımaktadır. Literatür incelendiğinde ülkemizde yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yalnızlık düzeyleri üzerinde yapılan kapsamlı bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Bu araştırmada, yetiştirme yurdunda kalan çocuk ve ergenlerin, yaşamlarının bu kesitinde yalnızlık düzeylerinin böyle bir ortamda, cinsiyet, sınıf düzeyleri, anne

ve babanın bir arada olup olmaması, yurda geliş yaşı, yurtda kardeşi olup olmaması, yurtda kalma süresi, algılanan personel tutumu, ailelerinin ya da yakınlarının ziyaret sıklığı, yurttaki algılanan arkadaşlık ilişkileri, gelecek beklentileri, okuldaki algılanan akademik başarı durumu, yurtda veya çevrede düzenlenen sosyal, kültürel etkinliklere katılıp katılması ve yurtda istenildiğinde öğrencilere yardım edecek bir personelin olup olmaması gibi değişkenler açısından ne derece etkilendiği incelenmiştir.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni; Malatya ili merkezinde bulunan Malatya Kız Yetiştirme Yurdu ve Malatya Erkek Yetiştirme Yurdu'nda kalan ve lise öğrenimine devam eden tüm öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise; 2001-2002 öğretim yılında Malatya ili merkezindeki 10 liseye devam eden ve Malatya Kız ve Erkek Yetiştirme Yurdu'nda korunması ve bakımı yapılan 13-18 yaşlar arasındaki 104 lise öğrencisinden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin yalnızlık düzeyini belirlemek için, Russell, Peplau ve Ferguson (1978) tarafından geliştirilen ve Russell, Peplau ve Cutrona (1980) tarafından yeniden gözden geçirilerek düzenlenen UCLA Yalnızlık Ölçeği (University of Los Angeles Loneliness Scale) kullanılmıştır. Bu ölçeğin Türkçe'ye çeviri ve uyarlama çalışmalarını Yaparel (1984) ve Demir (1989) yapmıştır.

UCLA Yalnızlık Ölçeği'nin bu araştırma için geçerlik çalışması araştırmacı tarafından "benzer ölçütler geçerliği" yöntemiyle yapılmıştır. Bu amaçla Beck (1961)'in geliştirdiği 21 maddeden oluşan ve Teğin (1980) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Beck Depresyon Envanteri kullanılmıştır. Benzer ölçütler geçerliğinin

saptanması amacıyla 50 'si yurttan kalan ve 50'si de ailesi yanında kalan toplam 100 lise öğrencisine UCLA Yalnızlık Ölçeği ve Beck Depresyon Envanteri uygulanmıştır. Her iki ölçekten alınan puanlar arasında Pearson-Momentler Çarpımı Korelasyonu hesaplanmış ve $r=.79$ olarak bulunmuştur. UCLA Yalnızlık Ölçeği'nin bu araştırma için güvenilirlik çalışması araştırmacı tarafından "testin tekrarı" yöntemiyle yapılmıştır. Bu amaçla UCLA Yalnızlık Ölçeği araştırmacı tarafından 50 'si yurttan kalan ve 50'si de ailesi yanında kalan toplam 100 lise öğrencisine bir ay ara ile iki kez uygulanmıştır. Her iki uygulamadan alınan puanlar arasında Pearson-Momentler Çarpımı Korelasyonu hesaplanmış ve $r=.91$ olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlar, ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin yeterli düzeyde olduğuna işaret etmektedir. Yetiştirme yurdu yaşantısı geçiren öğrencilerin kişisel nitelik ve özellikleri hakkında bilgi toplamak amacıyla da "Kişisel Bilgi Formu" uygulanmıştır.

İşlem

Araştırma verilerinin toplanması için araştırmada kullanılan "UCLA Yalnızlık Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" akademik yıl içerisinde Malatya Kız ve Erkek Yetiştirme Yurdu'nda kalan ve liseye devam eden 13-18 yaşları arasındaki 104 öğrenciye yönerge açıklanarak araştırmacı tarafından uygulanmıştır..

Verilerin Analizi

Araştırma için toplanan verilerin analiz edilmesi "SPSS 10.0 (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)" yardımıyla yapılmıştır. Veriler bu istatistik programına kodlanıp aktarılmıştır. Verilerin çözümlenmesi amacıyla "Bağımsız Örneklem Grupları İçin t-Testi", "Tek Yönlü Varyans Analizi" ve varyans sonrası farkların hangi gruplar arasında olduğuna ilişkin ortalamaların karşılaştırılmasına yönelik olarak da "Scheffe Testi" teknikleri kullanılmıştır. Ortalamalar arası farkların önem dereceleri test edilirken tüm analizlerde hata payı $p<.05$ olarak alınmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu araştırmada toplanan verilerin istatistiksel analizi sonucunda elde edilen bulgular; yetiştirme yurdu yaşantısı geçiren lise öğrencilerin yetiştirme yurdu yaşantılarına ilişkin bazı değişkenlere göre yapılan "Bağımsız Örneklem Grupları için t-Testi", "Tek Yönlü Varyans Analizi" ve varyans sonrası farkların hangi gruplar arasında olduğuna ilişkin ortalamaların karşılaştırılmasına yönelik olarak yapılan "Scheffe Testi"ne ilişkin veriler, Tablo-1'de sunulmuştur. Tabloların fazla yer kaplamaması için verilerin istatistiksel analizi ile ilgili bilgiler bir tabloda toplanarak verilmiştir.

1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Yalnızlık Düzeyi :

Tablo 1'de görüldüğü gibi yetiştirme yurdunda kalan kız öğrencilerin yalnızlık düzeyi puanları ortalamaları, yetiştirme yurdunda kalan erkek öğrencilerin yalnızlık düzeyi puanları ortalamalarından daha yüksektir. Yapılan "t-test"i sonucunda bu iki grup arasında $p<.001$ düzeyinde anlamlı fark olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuçlar; yetiştirme yurdunda kalan kız öğrencilerin yalnızlık düzeyinin, erkek öğrencilerin yalnızlık düzeyinden daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Yalnızlık konusunda yapılan araştırmalarda cinsiyet değişkeni ile ilgili değişik bulgulara rastlanıldığı görülmektedir. Ammaniti, Ercolani ve Tambelli (1989) yaşları 13-18 olan 800 kız ergen üzerinde yaptığı araştırmada, kızların yüksek düzeyde kendilerini yalnız hissettiklerini saptamıştır. Bu bulgular araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Ergenlerle yapılan bazı araştırmalarda ise cinsiyete göre yalnızlık düzeylerinde önemli bir farklılık olmadığı saptanmıştır (Williams, 1983; Wheeler ve ark., 1983; Kaiser ve Berndt, 1985; Gren ve Wildermuth, 1993; Brage ve ark., 1993; Henwood ve Solano, 1994; Odacı, 1994; Erim, 2001). Yapılan bazı araştırmalarda ise,

Yalnızlık Düzeyleri

Tablo 1

DEĞİŞKENLER	SEÇENEK	n	\bar{x}	Ss	KT	KO	SD	F/t Değerl.	p
1.CİNSİYET	1.Kız	51	52.25	3.77			102	3.92	<.001**
	2.Erkek	53	49.39	3.65					
2. SINIF DÜZEYLERİ	1. Lise I	43	54.18	3.35	Gr.Ar: 883.243	441.62	2	60.64	<.05*
	2. Lise II	34	49.14	2.07	Gr. İç: 735.517	7.28	101		1-2*
	3. Lise III	27	47.48	2.15	Top: 1618.760		103		1-3* 2-3*
3. ANNE VE BABA DURUMU	1. Anne - Baba Bir Arada	16	47.25	1.98	Gr.Ar: 685.859	171.46	4	18.19	<.05*
	2. Babam Öldü	22	49.69	4.00	Gr. İç: 932.900	9.42	99		1-3* 1-4*
	3. Anne Öldü	17	48.88	2.14	Top: 1618.760		103		2-4* 2-3*
	4. Her İkisi Öldü	26	54.65	2.51					3-4* 4-5*
	5. Her İkisi Sağ Boşandı	23	51.39	3.72					5-1*
4. YURDA GELİŞ YAŞI	1. Beş ve Daha Küçük Yaş	30	54.90	2.27	Gr.Ar: 953.411	238.35	4	35.46	<.05*
	2. 10 ve Daha Küçük Yaş	27	51.40	3.64	Gr.İç: 665.348	6.72	99		1-2* 1-3*
	3. 11 Yaş	11	49.09	1.70	Top: 1618.760		103		1-4* 1-5*
	4. 12 Yaş	22	47.27	2.02					2-4* 2-5*
	5. 13 ve Daha Büyük Yaş	14	47.71	2.05					
5. YURTTA KARDEŞİ VAR MI?	1. Kardeşi Var	41	47.82	2.09			102	8.61	<.001**
	2. Kardeşi Yok	63	52.73	3.69					
6. YETİŞTİRME YURDUNDA KALMA SÜRESİ	1. Altı Ay - Bir Yıl	9	46.55	1.66	Gr. Ar: 116.503	279.12	4	55.01	<.001**
	2. Bir - Üç Yıl	23	47.60	1.99	Gr. İç: 502.257	5.07	99		1-4* 1-5*
	3. Dört - Altı Yıl	8	48.12	1.64	Top: 1618.760		103		2-4* 2-5*
	4. Yedi - Dokuz Yıl	29	50.17	2.07					3-5* 4-5*
	5. 10 ve Daha Fazla Yıl	35	55.11	2.73					
7. PERSONEL TUTUMU	1. Koruyucu	22	47.81	2.21	Gr. Ar: 913.353	304.45	3	43.16	<.001**
	2. Demokratik	19	47.42	1.77	Gr. İç: 705.407	7.05	100		1-3* 1-4*
	3. Otoriter	25	50.48	2.66	Top: 1618.760		103		2-3* 2-4* 3-4*
	4. İlgisiz	38	54.42	3.18					
8. ZİYARET SIKLIĞI	1. Haftada Bir Kez	23	50.78	4.87	Gr. Ar: 728.493	145.60	5	16.03	<.001**
	2. Ayda Bir Kez	18	48.44	1.81	Gr. İç: 890.267	9.08	98		1-6* 2-6*
	3. Üç Ayda Bir Kez	12	47.58	2.67	Top: 1618.760		103		3-6* 4-6*
	4. Altı Ayda Bir Kez	5	49.00	2.00					5-6*
	5. Yılda Bir Kez	18	49.94	1.83					
	6. Hiç Ziyaret Etmiyorlar	28	54.78	2.43					
9. ARKADAŞLIK İLİŞKİLERİ	1. Memnunum	17	48.00	1.76	Gr. Ar: 795.851	265.28	3	32.23	<.001**
	2. Kısmen Memnunum	33	48.24	2.41	Gr. İç: 822.909	8.22	100		1-3* 1-4*
	3. Memnun Değilim	33	54.45	3.39	Top: 1618.760		103		2-3* 2-4* 3-4*
	4. Fikrim Yok	21	51.33	3.30					
10. GELECEK BEKLENTİLERİ	1. İyimserim (K. Güveniyorum)	38	47.60	2.70			102	9.02	<.001*
	2. Karamsarı (K. Güvenmiyorum)	66	52.63	3.61					
11. AKADEMİK BAŞARI DURUMU	1. İyi	23	47.56	1.85	Gr. Ar: 826.108	413.05	2	52.63	<.001*
	2. Orta	41	49.21	2.67	Gr. İç: 792.652	7.84	101		1-3* 2-3*
	3. Zayıf	40	54.27	3.32	Top: 1618.760		103		
12. SOSYAL KÜLTÜREL ETKİNLİK, KATILIM	1. Katılıyorum	39	47.48	1.94			102	9.88	<.001**
	2. Katılmıyorum	65	52.78	3.51					
13. YARDIM EDECEK PERSONEL	1. Evet Var	38	47.50	1.96			102	9.58	<.001**
	2. Hayır Yok	66	52.69	3.56					

(*)=p<.05 ; (**)=p<.001 yapılan analiz sonucunda istatistiksel yönden anlamlı fark saptanan düzeyleri ifade etmektedir. Öğrencilerin sayısal dağılımı (n), yalnızlık düzeyi puanları ortalamaları (x), standart sapmaları (Ss), kareler toplamı (KT), kareler ortalaması (KO), serbestlik dereceleri (SD) ile gösterilmiş ve F değeri ile t değerleri verilmiştir.

erkeklerin yalnızlık düzeyi puanlarının kızlarınkine oranla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır (Jones, Russel, Peplau ve Cutrona, 1980; Freemon ve Goswick, 1981; Broys ve Perlman, 1985; Marcoen ve Brumagne, 1985; Norman ve DeWayne, 1986; Lufting, 1987; Demir, 1990; Rottenberg ve Morrison, 1993; Saraçoğlu, 2000; Baran ve Bulut, 2002). Yapılan bu araştırmada ise kızlar kendilerini erkeklerden daha yalnız olarak ifade etmişlerdir.

Bu araştırmada, yalnızlıkla ilgili olarak kızların erkeklerden önemli düzeyde daha yüksek puana sahip olmaları, buldukları yetiştirme yurdu ortamına ve toplumun gençlerden beklentilerinin cinsiyete göre farklılaşmasından kaynaklanabilir. Türk kültüründe geleneksel olarak toplumun erkeklerden bir ilişkiyi başlatma ve sürdürme becerisine sahip olma, sosyal ilişkilerde daha aktif rol oynama beklentisi vardır. Dolayısıyla erkekler bu becerilerle ilişkileri başlatmakta ve aktif olarak sosyal yaşamı sürdürdüklerinden yalnızlık duygularından uzaklaşabilmektedirler. Kızlar ise Türk toplumunda biraz daha çekingen ilk olarak ilişkiyi başlatmayan, ikinci planda yer alan duygu ve düşüncelerini bastırmakta ve dolayısıyla yalnızlık duygularını daha üst düzeyde yaşayabilir. Özellikle yetiştirme yurdu ortamında kendisini açacak, kendisini dinleyecek, sorunlarını paylaşacak birilerini bulmak her zaman mümkün olamayacağından kızların kendi içlerine kapanmasına ve kendini insanlardan soyutlamasına ve böylece yalnızlık duygularını yoğun olarak yaşamalarına neden olabilir.

2. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Yalnızlık Düzeyi:

Tablo 1'de görüldüğü gibi yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre yalnızlık düzeyi puan ortalamalarına bakıldığında sınıf düzeyi düştükçe yalnızlık düzeyinde bir artış olduğu gözlenmiştir. Uygulanan varyans analizi sonucu, bu ortalamalar arasında istatistiksel yönden $P<.05$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farkların

hangi gruplar arasında olduğuna ilişkin ortalamaların karşılaştırılmasına yönelik olarak yapılan "Scheffe Testi" sonucunda 1.-2., 1.-3. ve 2.-3. sınıflar arasında önemli fark saptanmıştır.

Yetiştirme yurdu ortamında kalan ve lise 1. ve 2. sınıfına giden ergen öğrencilerin yalnızlık düzeyi puanlarının önemli düzeyde 3.sınıfa giden öğrencilerinkinden yüksek olması bu öğrencilerin yetiştirme yurdundaki deneyimsizliklerinden ve henüz yurt yaşamına, çevreye, arkadaşlarına alışamamalarından ve çevreleriyle sağlıklı sosyal ilişkiler kuramamalarından kaynaklanabilir.

3. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Bir Arada Olup Olmamasına Göre Yalnızlık Düzeyi :

Tablo 1'de görüldüğü gibi, yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin anne ve babalarının bir arada olup olmamasına göre yalnızlık düzeyi puan ortalamalarına bakıldığında anne ve babası sağ olup ta boşanan öğrencilerle anne ve babası ölen öğrencilerin yalnızlık düzeyi puan ortalamaları anne ve babası sağ olup da bir arada yaşayan öğrencilerden ve annesi ölen ve babası ölen öğrencilerin yalnızlık düzeyi puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Uygulanan varyans analizi sonucu, bu ortalamalar arasında istatistiksel yönden $p<.05$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farkların hangi gruplar arasında olduğuna ilişkin ortalamaların karşılaştırılmasına yönelik olarak yapılan "Scheffe Testi" sonucunda anne ve babası bir arada yaşayan grupla annesi ölenler ve anne ve babasının ikisi de ölenler arasında; babası ölen grupla anne ve babasının ikisi de ölenler ve annesi ölen gruplar arasında; annesi ölen grupla anne ve babasının ikisi de ölen gruplar arasında; anne ve babasının ikisi de ölen grupla anne ve babası sağ olup ta boşanan grup arasında ve anne ve babası sağ olup ta boşanan grupla anne ve babası bir arada yaşayan öğrenciler arasında $p<.05$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır.

Bireyin her yönden sağlıklı bir şekilde gelişiminde anne ve babanın yani ailenin önemi büyüktür. Genellikle ailede çocukla daha yakın ilişki kuran, bakımını ve eğitimi üstlenen kişiler annelerdir. Burada babalar biraz arka planda kalsalar da çocuğun gelişiminde babanın rolü de yadsınmaz. Baba ailede eşi ve çocukları için bir güven kaynağıdır. Çocuklar genelde babayı daha güçlü, bilgili ve otoriter olarak algılamaktadırlar (Yörükoğlu, 1982). Eğer çocuğun gereksinimleri aile bütünlüğü içerisinde anne ve baba tarafından dengeli bir şekilde karşılanmışsa, çocuğun kendi değerlerini ve kişiliğini bulma, bunları benimseme, anne ve babadan bağımsız hale gelme, başkalarıyla yakın ilişkiler kurma, başkalarının sorunlarına yardımcı olma, onların duygularını anlamaya çalışma, kendi düşüncelerini savunma, ilerideki yetişkin rolünü benimseme gibi kendi kimliğini bulabilme davranışlarını kazanabilir. Çocuğun bu gereksinimleri karşılanmadığı takdirde, kendini değersiz görme ve suçlayıcı, içine kapanık, başkalarına bağımlı bir kişilik geliştirmesi ve bu da yalnızlığı, sosyal ilişkilerde pasifliği, benlik saygısında azalmayı, depresyon ve anksiyete gibi bazı psikolojik sorunları da beraberinde getirecektir (Ekşi, 1990). Demir (1990) parçalanmış ailesi olanların, parçalanmamış ailesi olanlara göre biraz daha yüksek yalnızlık düzeyine sahip olmalarına rağmen bu farkın önemli olmadığını saptamıştır.

Her çocuk kendisine yardımcı olmaya çalışan bir aileye sahip değildir. Bazı çocuklar boşanma, anne veya babadan birinin ölmesi veya her ikisinin de ölümü, ayrı yaşamaları, terk, çocuğun ihmal ve istismar edilmesi gibi daha pek çok nedenlerle bu olanaklardan yoksun kalmaktadırlar. Yetiştirme yurdunda kalan çocuk ve gençler anne ve babadan veya her ikisinden yoksun yaşam savaşı vermektedirler. Bundan dolayı buradaki annesi ve babası olmayan veya boşanmış olan ergenler yalnızlık duygusu yaşayabilir. Yapılan çalışmalarda Hendrix (1971) ve Hojat (1982) çocuklukta ailesiyle birlikte yaşamayan ve ailesiyle sıcak ilişkiler kuramayan bireyle-

rin yetişkinlikte yalnızlığa daha yatkın olduklarını ve yalnız bireylerin anne ve babalarının iyi geçinemediklerini, soğuk, katı ve uzak olduklarını rapor ettiklerini bulmuşlardır. Benzer şekilde Downey (1985) anneye ve babayla olan ilişki düzeyinin ve aile içi ilişkilerde yaşanan gerginliklerin yalnızlıkla ilişkili olduğunu saptamıştır. Anne ve baba ile olan ilişkilerde sevgi ve ilgi alamayarak yetişen çocuk, yetişkinlikte de insanları sevgisiz ve tehlikeli yaratıklar olarak algılayabilirler ve insanlardan uzak kalabilirler. Demir (1990) yaptığı araştırmada anne ve babayla olan ilişkilerinden memnun olmayan gençlerin memnun olanlara göre önemli düzeyde kendilerini daha yalnız hissettiklerini saptamıştır.

Yetiştirme yurdunda kalan annesi, babası veya her ikisi ölen veya sağ olup boşanan öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin anne ve babası sağ olup bir arada yaşayan öğrencilerinkinden önemli ölçüde daha yüksek olması; yetiştirme yurdu ortamındaki çocukların anne, baba yokluğu, anne ve babalarından uzak oluşları veya onların boşanmış olmaları yurtda bunlar yerine geçen personelin hiçbir zaman anne ve babanın sunacağı sevgi, ilgi ve şefkati veremeyişi çocuk ve gençlerin yalnızlık duygularının artmasına yol açabilir

4. Öğrencilerin Yetiştirme Yurduna Geliş Yaşına Göre Yalnızlık Düzeyi :

Tablo 1'de görüldüğü gibi yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin yurda geliş yaşına göre yalnızlık düzeyi puan ortalamalarına bakıldığında yurda geliş yaşı küçüldükçe öğrencilerin yalnızlık düzeyinde bir artış olduğu gözlenmiştir. Uygulanan varyans analizi sonucu, bu ortalamalar arasında istatistiksel yönden $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için ortalamaların karşılaştırılmasına yönelik olarak yapılan "Scheffe Testi" sonuçlarına bakıldığında beş ve daha küçük yaşta gelenlerle, 10 ve daha küçük yaşta gelenler,

11 yaşında gelenler ve 12 yaşında gelenler arasında; 10 ve daha küçük yaşta gelenlerle, 12 yaşında gelenler ve 13 ve daha büyük yaşta gelenler arasında istatistiksel yönden $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin yurda geliş yaşına göre yalnızlık düzeyi puan ortalamalarına bakıldığında beş ve daha küçük yaşlarda yurda gelen çocukların yurda daha büyük yaşlarda gelenlere göre yalnızlık düzeylerinin önemli düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yani, yurda geliş yaşı küçükçü öğrencilerin yalnızlık düzeyinde bir artış olduğu gözlenmiştir.

Çocuğun ailesinden erken çocukluk döneminde ayrılmasının onun başta duygusal gelişimi olmak üzere zihinsel ve sosyal gelişimini, daha sonraki yıllarda ayrılanlardan daha çok olumsuz yönde etkilediği çocuk gelişimciler, eğitimciler, araştırmacılar, psikiyatristler ve psikologlar tarafından paylaşılmaktadır. Ayrıca, ilk altı yaşta çocuk için ailenin önemini tüm gelişim kuramları vurgulamaktadır [Beres ve Diğerleri, 1949; Peterson ve ark., 1969; Spitz (1978) Akt., Wollins, 1974; Tizard ve Hodges, 1978; Tufan, 1991]. Eripek (1977) yaptığı araştırmada, yetiştirme yurdunda 7-12 yaş grubu öğrencilerinde, yaş yükseldikçe buna bağlı olarak uyumsuz öğrenci oranında düşme olduğunu, Öztürk (1997) de yaşa göre çocuk ve ergenlerin yalnızlık düzeylerinin yaş düştükçe arttığını ancak aralarında önemli bir farkın olmadığını saptamıştır.

Yetiştirme yurdu yaşantısı geçiren öğrenciler yetiştirme yurduna geliş yaşına göre karşılaştırıldıklarında, yetiştirme yurduna daha küçük yaşta gelenlerin yalnızlık düzeylerinin daha büyük yaşta gelen öğrencilerinden önemli ölçüde daha yüksek olması; anne bakımı, ilgisi, şefkati ve baba koruyuculuğundan yoksun olarak yurda gelen çocukların aile ortamının olumlu etkilerini yaşamamaları, onların başta kendilerine yabancı olan

bu ortamda sosyal, duygusal ve psikolojik olarak kendilerini yalnız hissetmelerine neden olabilir.

5. Öğrencilerin Yetiştirme Yurdunda Kardeşi Olup Olmamasına Göre Yalnızlık Düzeyi:

Tablo 1'de görüldüğü gibi, yetiştirme yurdunda kardeşi olan öğrencilerin yalnızlık düzeyi puanları ortalamaları 47.82 iken, yetiştirme yurdunda kardeşi olmayan öğrencilerin yalnızlık düzeyi puanları ortalamaları 52.73 'dir. Yapılan "t-test"i sonucunda bu iki grup arasındaki fark $p < .001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Sonuçlar; yetiştirme yurdunda kardeşi olmayan öğrencilerin yalnızlık düzeyinin, kardeşi olanlarınkinden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Şahin (1994)'in yaptığı benzer bir araştırmada; yurtda kardeşi yada kuzeni olan gençlerin benlik saygısı düzeyinin kardeşi veya kuzeni olmayanlara göre daha yüksek olduğunu bulmasına karşın aralarında önemli bir farkın olmadığını saptamıştır.

Yetiştirme yurdu yaşantısı geçiren öğrencilerden yetiştirme yurdunda kardeşi olmayanların kardeşi olanlara oranla önemli ölçüde kendilerini yalnız hissetmeleri, bu öğrencilerin kendi ailelerinden birisinin olmamasının; birbirleri ile etkileşimde bulunarak birbirlerine sevgi, ilgi ve destek olacağı, birbirlerini dinleyerek anlayacakları, sorunlarını birbirleriyle paylaşarak birbirlerine psikolojik ve sosyal olarak destek olabilecekleri ve sığınacak birilerine olan gereksinimlerinden kaynaklanabilir.

6. Öğrencilerin Yetiştirme Yurdunda Kalma Süresine Göre Yalnızlık Düzeyi:

Tablo 1'de görüldüğü gibi yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin yurtda kalma süresine göre yalnızlık düzeyi puan ortalamalarına bakıldığında yurtda kalma süresi arttıkça öğrencilerin yalnızlık düzeyinde bir artış olduğu gözlenmiştir. Uygulanan varyans analizi sonucu, bu ortalamalar arasında istatistiksel yönden $p < .001$

düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için ortalamaların karşılaştırılmasına yönelik olarak yapılan "Scheffe Testi" sonuçlarına bakıldığında; yurttaki altı ay-bir yıl kalanlarla yedi-dokuz yıl ve 10 yıl ve daha fazla kalanlar arasında; bir yıl-üç yıl kalanlarla yedi-dokuz yıl ve 10 yıl ve daha fazla kalanlar arasında; dört-altı yıl kalanlarla 10 yıl ve daha fazla kalanlar arasında ve yedi-dokuz yıl ve 10 yıl ve daha fazla kalanlar arasında istatistiksel yönden $p<.001$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Kutlu (1998) yaptığı benzer bir araştırmada yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin yurttaki kalma süresine göre özsaygı düzeyleri arasında önemli bir farkın olmadığını saptamıştır.

Yurttaki kalma süresi arttıkça yalnızlık düzeylerinin artması; yurt ortamının burada kalan öğrencilere hiçbir zaman aile ortamında yaşanan etkileşim, paylaşım, ilgi, sevgi ve şefkati sağlayamamasından kaynaklanabilir.

7. Öğrencilerin Yetiştirme Yurdundaki Algılanan Personel Tutumuna Göre Yalnızlık Düzeyi:

Tablo 1'de görüldüğü gibi yetiştirme yurdundaki algılanan personel tutumuna göre öğrencilerin yalnızlık düzeyi puan ortalamalarına bakıldığında personelin ilgisiz ve otoriter davrandığı öğrencilerin yalnızlık düzeyi yüksek, koruyucu ve demokratik davranılan öğrencilerin yalnızlık düzeyinin düşük olduğu gözlenmiştir. Uygulanan varyans analizi sonucu, bu ortalamalar arasında istatistiksel yönden $p<.001$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için ortalamaların karşılaştırılmasına yönelik olarak yapılan "Scheffe Testi" sonuçlarına bakıldığında; yurttaki personeli koruyucu olarak algılayanlarla otoriter ve ilgisiz algılayanlar arasında ; demokratik algılayanlarla koruyucu ve otoriter olarak algılayanlar arasında ve otoriter olarak algılayanlarla ilgisiz algılayanlar arasında istatistiksel yönden $p<.001$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Yetiştirme yurdunda kalan çocuk ve gençler üzerinde ya-

yılan benzer araştırmalarda Kutlu (1998) ve Şahin (1994) yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin algılanan personel tutumuna göre özsaygı düzeyleri arasında önemli bir farkın olmadığını saptamışlardır. Güçray (1989) ise, demokratik olarak algılanan personel tutumlarının korunmaya muhtaç çocukların benlik saygısını olumlu yönde etkilediğini saptamıştır.

Yurttaki personel genç ve ergenler için önemli bireylerdir. Bu personelin davranışını koruyucu ve demokratik olarak algılayan öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin daha düşük olması; personelin öğrencilere içtenlik, koşulsuz kabul, sevgi ve ilgili davranışları, onlarla gerektiği zaman paylaşım içinde olmaları ve onlara belli ölçüde özgürlük sağlamalarından dolayı öğrencilerin kendilerini hem psikolojik ve hem de fiziksel olarak yalnız hissetmelerini engelleyebilir. Yurt personelinin sıkça değişmesi öğrencilerle yakın ilişkiler kurulmasını engelleyerek personelin ilgisiz ve otoriter davranmasına ve böylece onların kendilerini daha yalnız hissetmelerine neden olabilir.

8. Öğrencilerin Ailelerinin Yada Yakınlarının Ziyaret Sıklığına Göre Yalnızlık Düzeyi :

Tablo 1'de görüldüğü gibi yetiştirme yurdundaki öğrencilerin ailelerinin yada yakınlarının ziyaret sıklığına göre yalnızlık düzeyi puan ortalamalarına bakıldığında hiç ziyaret edilmeyen öğrencilerin yalnızlık düzeyinin diğer gruplara oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Uygulanan varyans analizi sonucu, bu ortalamalar arasında istatistiksel yönden $p<.001$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için ortalamaların karşılaştırılmasına yönelik olarak yapılan analiz sonuçlarına göre; yetiştirme yurdunda kalan ve haftada bir kez, ayda bir kez, üç ayda bir kez, altı ayda bir kez ve yılda bir kez ziyaret edilen öğrencilerle hiç ziyaret edilmeyen arasında istatistiksel yönden $p<.001$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır.

Cutrona (1984) ebeveynlerle geçirilen zamanın çocuklarda değer verildikleri hissini pekiştirdiğini, ailenin parçası olduklarını bilmenin yalnızlık duygularını azalttığını belirtmektedir. Anne ve babaları veya onların yerine geçen kişilerle yakın, sürekli ve uzun süreli bağlantısı olan çocukların kişiliğinin daha dengeli, eğitsel gelişiminin daha yeterli ve kurum personeli ile ilişkilerinin daha doyumlu olduğuna ilişkin bazı bulgular vardır (Dinnage ve Kellmer Pringle, 1969).

Yurttaki çocukları ailesi veya aile bireylerinin ziyaret etmesi gibi yakın bir ilişkinin olmaması, çocukların boşluk ve terk edilmişlik duygusunu yaşamalarına, mutluluk, sevmek, sevilmek gibi olumlu duygularını yaşamamalarına, anne-baba, kardeş gibi başka bir insana yakın bir bağlılığın olmamasından kaynaklanan boşluk duygularını içeren duygusal yalnızlığın yaşamalarına neden olabilir.

9. Öğrencilerin Arkadaşlık İlişkilerine Göre Yalnızlık Düzeyi :

Tablo 1'de görüldüğü gibi yetiştirme yurdundaki öğrencilerin yetiştirme yurdundaki öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine göre yalnızlık düzeyi puan ortalamalarına bakıldığında arkadaşlık ilişkilerinden memnun değilim ve fikrim yok diye belirten öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin memnunun ve kısmen memnunun diye belirten gruplara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Uygulanan varyans analizi sonucu, bu ortalamalar arasında istatistiksel yönden $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için ortalamaların karşılaştırılmasına yönelik olarak yapılan "Scheffe Testi" sonuçlarına bakıldığında; arkadaşlık ilişkilerinden memnunun diyenlerle memnun değilim ve fikrim yok diyenler arasında, kısmen memnunun diyenlerle memnun değilim ve fikrim yok diyenler arasında ve memnun değilim diyenlerle fikrim yok diyenler arasında istatistiksel yönden $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu

ortaya çıkmıştır. Yetiştirme yurdunda kalan gençler üzerinde yayılan benzer bir araştırmada; Kutlu (1998) arkadaşlık ilişkilerinden memnun olan yurt çocuklarının özsaygı düzeylerinin yüksek olduğunu saptamıştır. Araştırmalar arkadaş edinme güçlüğü içinde olmayan gençlerin benlik saygılarının arkadaş güçlüğü olanlara göre daha yüksek olduğunu ve başkalarına yakınlaşmanın ve daha büyük bir sosyal bağa sahip olmanın yalnızlığı giderdiğini göstermiştir (Coopersmith, 1967; Stokes, 1985; Asher ve Wheeler, 1985; Tufan, 1988; Boldero ve Moore, 1990; Şahin, 1994). Wheeler ve arkadaşları (1983) yalnızlığın en güçlü belirleyicisinin ilişkilerin anlamlılığı olduğunu ve anlamlılık arttıkça yalnızlığın azalacağını saptayan bulguları araştırmanın bulgusunu desteklemektedir.

Arkadaşlar arasındaki karşılıklı saygı ve kabule dayanan olumlu ve memnun bir arkadaşlık ilişkisi kurularak yaşanan bir etkileşim süreci sonunda yurt yaşantısı geçiren ergenler yalnızlıklarından uzaklaşmış olabilirler.

10. Öğrencilerin Gelecek Beklentilerine Göre Yalnızlık Düzeyi :

Tablo 1'de görüldüğü gibi, yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin gelecek beklentilerine göre yalnızlık düzeyi puanları ortalamalarına bakıldığında iyimserim ve kendime güveniyorum diyen öğrencilerin yalnızlık düzeyi puan ortalaması 47.60 iken, karamsarım ve kendime güveniyorum diyen öğrencilerin yalnızlık düzeyi puan ortalaması ise 52.63'tür. Yapılan "t-test"i sonucunda bu iki grup arasındaki fark $p < .001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Sonuçlar; karamsarım ve kendime güvenmiyorum diyen öğrencilerin yalnızlık düzeyinin, iyimserim ve kendime güveniyorum diyen öğrencilerinden daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Araştırmalar; araştırmanın bu bulgusuna paralel ve destekler niteliktedir (Cılga, 1983; Şahin, 1994; Kutlu, 1998). Yurt yaşantısı geçiren kendisine güvenmeyen ve

gelecekte karamsar olan öğrencilerin kendisine güvenen ve iyimser olanlara göre kendilerini daha yalnız hissetmeleri yurt ortamında öğrencilere örnek olabilecek modellerin ve geleceğe ilişkin düşünceleri paylaşıp yardım edecek kişilerin olmayışı ve bu öğrencilerin gelecekle ilgili umut ve amaçlarının belirgin olmaması onların kendilerini daha yalnız hissetmelerine neden olabilir.

11. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okuldaki Algılanan Akademik Başarı Durumuna Göre Yalnızlık Düzeyi :

Tablo 1'de görüldüğü gibi yetiştirme yurdundaki öğrencilerin öğrenim gördükleri okuldaki algılanan akademik başarı durumuna göre yalnızlık düzeyi puan ortalamalarına bakıldığında başarı durumunu zayıf ve orta olarak algılayan öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin başarı durumunu iyi olarak algılayan gruba göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Uygulanan varyans analizi sonucu, bu ortalamalar arasında istatistiksel yönden $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için ortalamaların karşılaştırılmasına yönelik olarak yapılan "Scheffe Testi" sonuçlarına bakıldığında; akademik başarı durumunu iyi olarak algılayan öğrencilerle zayıf algılayanlar arasında ve orta algılayanlarla zayıf olarak algılayanlar arasında istatistiksel yönden $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır.

Benzer araştırmalar bu bulguyu destekler niteliktedir (Coopersmith, 1967; O'Malley ve Bachman, 1977; Güngör, 1989; Şahin, 1994; Kutlu, 1998). Okulda başarılı olan öğrencilerin çevrelerindeki kendileri için önemli olan kişilerin olumlu değerlendirmeler yapmaları onlar için olumlu pekiştirici olarak algılanabilir. Bu da onların kendilerinin değerli, yeterli olduğu hissi uyanmasına, özsaygılarının ve kendilerine olan güvenlerinin yükselmesine, kendilerinin kabul edildiğine dair algıla-

malarına ve dolayısıyla yalnızlık duygularından uzaklaşmalarına neden olabilir.

12. Öğrencilerin Yetiştirme Yurdunda Veya Çevrede Düzenlenen Sosyal, Kültürel Etkinliklere Katılıp Katılmamasına Göre Yalnızlık Düzeyi :

Tablo 1'de görüldüğü gibi, yetiştirme yurdundaki öğrencilerin yetiştirme yurdunda veya çevrede düzenlenen sosyal, kültürel etkinliklere katılıp katılmamasına göre yalnızlık düzeyi puanları ortalamalarına bakıldığında hayır katılmıyorum diyen öğrencilerin yalnızlık düzeyi puan ortalaması 52.78 iken, evet katılıyorum diyen öğrencilerin yalnızlık düzeyi puan ortalaması ise 47.48'dir. Yapılan "t-test"i sonucunda bu iki grup arasındaki fark $p < .001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Sonuçlar; yetiştirme yurdunda veya çevrede düzenlenen sosyal, kültürel etkinliklere katılmayan öğrencilerin yalnızlık düzeyinin, yetiştirme yurdunda veya çevrede düzenlenen sosyal, kültürel etkinliklere katılan öğrencilerin yalnızlık düzeyinden daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Çivi (1993), 7-12 yaş grubu yuva çocuklarının yaşlarına göre sosyal faaliyetlere daha az katıldıklarını, yetiştirme yurdunda ise gençlerin kendilerini daha şanssız ve yalnız bulduklarını saptamıştır. Duru (1995) öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin sosyal ilişkilerle ilişkilerden etkilendiğini vurgulamıştır. Yetiştirme yurdu ortamında yeterli düzeyde sosyal kültürel etkinliğin olmaması ve çevrede veya yurttan olsa bile öğrencilerin yurt yapısına ilişkin nedenlerden dolayı bu etkinliklere katılımının teşvik edilmemesi öğrencilerin tek düze bir yaşam sürmesine ve bu da onların kendilerini yalnız hissetmelerine neden olabilir.

13. Öğrencilerin İstenildiğinde Kendilerine Yardım Edecek Bir Personelin Olup Olmamasına Göre Yalnızlık Düzeyi:

Tablo 1'de görüldüğü gibi, yetiştirme yurdundaki

öğrencilerin istediklerinde kendilerine yardım edecek bir personelin olup olmamasına göre yalnızlık düzeyi puanları ortalamalarına bakıldığında hayır yok diyen öğrencilerin yalnızlık düzeyi puan ortalaması 52.69 iken, evet var diyen öğrencilerin yalnızlık düzeyi puan ortalaması ise 47.50 'dir. Yapılan "t-test"'i sonucunda bu iki grup arasındaki fark $p < .001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Sonuçlar; istediklerinde kendilerine yardım edecek bir personel yok diyen öğrencilerin yalnızlık düzeyinin, kendilerine yardım edecek bir personel var diyenlerinkinden daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Boş zamanını tek başına geçiren ve sorunlarını paylaşmayan gençlerin kendilerini daha yalnız ve ihmal edilmiş hissederek kendilerini sosyal çevreden uzaklaştırdıkları belirtilmektedir (Özodaşık, 1989; Mijuskovic, 1990; Duru, 1995). Cılgı (1989) yurtda yaşayan gençlerin aileleri yanında yaşayanlara göre kendilerini daha yalnız ve desteksiz hissettiklerini saptamıştır.

Ergenlik dönemi bireyin yardıma, desteğe ve dayanışmaya en çok ihtiyaç duyduğu dönemlerden biridir. Ergenin sorunlarını tartışacağı, paylaşacağı yetkin kişilerin, aile yada arkadaşlarının bulunması onun uyum ve yalnızlık sürecinde ve psikolojik iyi hal üzerinde önemli rol oynar. Bundan dolayı yeterli düzeyde ilgi gösterilmeyen, yardım ve destek alamayan öğrenciler kendilerini değersiz ve yalnız hissedebilirler.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, yetiştirme yurdu yaşantısı geçiren öğrencilerin yalnızlık düzeyi üzerinde etkili olabilecek bazı kişisel niteliklerin etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda; yetiştirme yurdu yaşantısı geçiren ergen öğrencilerin yalnızlık düzeyi öğrencilerin cinsiyetine, sınıf düzeylerine, anne ve babanın bir arada olup olmamasına, yurda geliş yaşına, yurtda kardeşi olup olmamasına, yurtda kalma süresine, algılanan personel tutumuna, ailelerinin yada yakınlarının ziyaret sıklığına, yurttaki al-

gılanan arkadaşlık ilişkilerine, gelecek beklentilerine, okuldaki algılanan akademik başarı durumuna, yurtda veya çevrede düzenlenen sosyal, kültürel etkinliklere katılıp katılmasına ve yurtda istenildiğinde öğrencilere yardım edecek bir personelin olup olmamasına göre önemli düzeyde yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler ışığında yetiştirme yurtları konusunda ve yurt yaşantısı geçiren ergen ve gençlere ilişkin yapılması gerekenler ve geleceğe yönelik olarak ışık tutacak öneriler aşağıda sıralanmıştır:

1. Yetiştirme yurduna korunma ve bakımı yapılması için alınacak çocukların korunma nedeni yoksulluk ise, bu gibi çocuklar kuruma alınacakları yerde, maddi destek sağlanarak ailelerinin yanında kalmaları sağlanmalıdır.

2. Yetiştirme yurdunda görev yapan başta öğretmen ve yöneticiler olmak üzere bütün yurt personelinin çocuk ve gençlere öncelikle en çok gereksinimleri olan sevgi ve şefkati verebilecek, onların kendilerine güven duymalarını ve yalnız olmadıklarını hissettirebilecek şekilde davranmaları, çocuk ve ergenlik psikolojisine ilişkin bilgi ve beceri ile donanımlı, otoriter ve ilgisiz olmaktan uzak, demokratik bir tutum içinde olmaları, öğrencileri destekleyici ve onların yanında olduklarını hissettirebilecek davranışlar sergilemeleri gereklidir.

3. Yetiştirme yurtlarının binaları ve iç düzenlemeleleri çağdaş bir insanın tüm gereksinimlerini karşılayacak şekilde düzenlenerek aile ortamı görünümüne dönüştürülmeli ve bu kurumların öğrencilerin çevreyle rahat bir şekilde ilişki kurabilecek, etkileşime girebilecek ve kaynaşabilecek merkezi bölgelerde kurulmalıdır.

4. Yetiştirme yurtlarında gençlerin yaşamlarını daha sağlıklı ve güven verici bir ortamda sürdürebilmeleri için onlarla daha fazla ilgilenecek, sorunlarına anında müdahale edebilecek, buradaki çocuk ve gençlerin ken-

dilerini ve sorunlarını rahatça anlatabilecekleri yeterli sayıda grup öğretmeni, psikolog, psikolojik danışman, sosyal hizmet uzmanı, çocuk gelişimcisi, doktor ve hemşireden oluşan servis kurulmalıdır.

5. Yetiştirme yurdundaki öğrencilerin geleceğe yönelik iyi beklentilerinin olması için, sosyal çevre tarafından kabul görebilecekleri inancı içinde yetiştirilmeleri gerekir.

6. Yalnızlık düzeyi yüksek olan ve kendini yalnız hissedenden yurt öğrencilerinin kendilerine ve kendi sosyal performanslarına ilişkin algılarını olumlu yönde etkileyebilecek ve yalnızlık duygularını giderebilmek için öğrencilere yönelik yurtda ve okulda çalışan öğretmenlerin sosyal etkinlikler düzenlenerek öğrencilerin bu etkinliklere katılımlarının sağlanması, onlara sosyal ve psikolojik olarak destekte bulunulması ve olumlu geri iletim ve pekiştirme almalarını sağlayacak yaşantılara yer vermeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ammaniti, M., Ercolani, M.P. ve Tambelli, R. (1989). Loneliness in the female adolescent. **Journal of Youth and Adolescence**. 18:321-329.
- Asher, S.R. ve Wheeler, V.A. (1985). Children's loneliness A comparison of rejected and neglected peer status. **Journal of Counseling and Clinical Psychology**. 53:500-505.
- Bachman, J.G. ve O'Malley, P.M. (1977). Self-esteem in young man: A longitudinal analysis of the impact of educational and occupational attainment. **Journal of Personality and Social Psychology**. 35:365-380.
- Bachman, M. ve Sigvardsson, S. (1979). Long term effects of early institutional care: a perspective longitudinal study. **Journal of Child Psychology and Psychiatry**. 20:111-117
- Baran, G. ve Bulut, Ş. (2002). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. **Eğitim Araştırmaları Dergisi**. 7(2):11-21.
- Baş, M. (1990). Yetiştirme yurdunda ve ana-babası yanında kalan öğrencilerin kaygı düzeyleri. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 5:281-288.
- Berber, G. (1986). **16-20 yaş arasındaki korunmaya muhtaç gençlerde benlik gelişimi ve personal tutumu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Beres, D. ve Diğerleri. (1952). **World Health Organization Monograph Series**. Genova: WHO Press.
- Bıyıklı, L. (1987). Yetiştirme yurdundaki çocukların zihinsel ve psiko-sosyal gelişimlerinin incelenmesi. **A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi** 20(1-2): 87-98.
- Boldero, J. ve Moore, S. (1990). An evaluation of the jong-giervald's loneliness model with Australian adolescents. **Journal of Youth and Adolescence**. 19:133-147.
- Brage, D. ve Ark. (1993). Correlates of loneliness among midwestern adolescents. **Adolescence**. 28(111): 685-693.
- Broys, S. ve Perlman, D. (1985). Gender differences in loneliness. **Personality and Social Psychology Bulletin**. 11:63-136.
- Cashen, V.M. ve Diğerleri. (1979). Self-concept and level of occupational aspiration of institutionalized vs. non-institutionalized female adolescent psychology a quarterly. **Journal of Human Behavior**. 16(3): 29-31.
- Cılga, İ. (1989). **Korunmaya Muhtaç Gençlerin So-**

- runları ve Yetiştirme Yurtları. Ankara: T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Coopersmith, S. (1967). **The Antecedents of Self-esteem**. San Fransisco: C.A. Freeman.
- Cutrona, C.E. (1984). Social support and stress in the transition to parenthood. **Journal of Abnormal Psychology**. 93: 378-390.
- Çivi, S.(1993). 7-12 yaş yuva çocukları ile aile çocuklarının psiko-sosyal davranışları. **Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı Dergisi**. 3(1): 16-19.
- Demir, A. (1989). UCLA yalnızlık ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. **Psikoloji Dergisi**. 7(23) :14-18.
- Demir, A. (1990).Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini etkileyen bazı etmenler. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Dinnage, R. ve Kellmer Pringle, M.L. (1969). **Residential Child Care: Facts and Fallacies**. London: Longmans, Green and Co.Ltd.
- Downey, K. (1985). An investigation of loneliness in adolescent : prevalence, stability and correlates. **Dissertation Abstract International**. 45: 7.
- Duru, E.(1995). Üniversite öğrencilerinde yabancılaşma ve yalnızlık düzeyi ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.
- Erikson, H.E. (1963). *Childhood and Society*(2nd ed.). New York: W.W.Norton.
- Erim, B. (2001). **Yetiştirme yurtlarında ve aileleri yanında yaşayan ergenlerin, benlik saygısı, depresyon ve yalnızlık düzeyleri ile sosyal destek sistemleri açısından karşılaştırılması**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Ankara.
- Ekşi, A. (1990). **Çocuk, Genç, Ana-Babalar**. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Franzoi, S.L. ve Davis, M.H. (1985). Adolescent self-disclosure and loneliness: private self-consciousness and parental influences. **Journal of Personality and Social Psychology**. 48: 768-780.
- Green, V. A. ve Wildermuth, N.L. (1993). Self-focus and interpersonal needs as correlates of loneliness. **Psychological Reports**. 73:843-850.
- Güçray, S. (1989). **Çocuk yuvasında ve ailesi yanında kalan 9-11 yaş çocuklarının özsaygı gelişimlerini etkileyen bazı faktörler**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Güngör, A. (1989). **Lise öğrencilerinin özsaygı düzeyini etkileyen etmenler**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Gür, M. (1990). **Yetiştirme yurdu yaşantısı geçiren ortaokul öğrencilerinin sorunları**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi İnönü Üniversitesi. Malatya.
- Gürvardar, D. (2001). **Yetiştirme yurdunda yetişen çocuklar ile ana-baba yanında yetişen çocukların umutsuzluk düzeyinin araştırılması**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.
- Hendrix, M.S. (1971). Toward an operational definition of loneliness.**Dissertation Abstract International**. 33:1749.

- Henwood, P.G. ve Solano, C.H. (1994). Loneliness in young children and their parents. **The Journal of Genetic Psychology**. 155(1):35-45.
- Hojat, M.R. (1982). Loneliness as a function of parent-child and peer relations. **The Journal of Psychology**. 112:129-133.
- Hsu, L.R. ve Diğerleri. (1986). Cultural and emotional components of loneliness and depression. **The Journal of Psychology**. 121(1), 61-70.
- Jones, W.H., Freeman, J.E. ve Goswick, R.A. (1981). The persistence of loneliness: Self and other determinations. **Journal of Personality**. 49:27-48.
- Kaiser, C.F ve Berndt, D.J. (1985). Predictor of loneliness in the gifted adolescent. **Gifted Child Quarterly**. 29(2):74-77.
- Kalliopuska, M. ve Laitinen, M. (1987). Testing loneliness on differential loneliness scale. **Psychological Reports**. 60: 15-18.
- Kutlu, M. (1992). **Yetiştirme yurdunda ve ailesi yanında kalan öğrencilerin özsaygı düzeylerini etkileyen bazı değişkenler**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi. Malatya.
- Kutlu, M. (1998). Yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin özsaygı düzeylerinin incelenmesi. **Eğitim ve Bilim**. 22(110):24-30.
- Lufting, R.L. (1987). Children's loneliness, perceived ease in making friends and estimated social adequacy: development and social metacognition. **Child Study Journal**. 12(1): 35-53.
- Mahon, N.E. ve Yarcheski, A. (1988). Loneliness in early adolescents : n emprical test of alternate explanations. **Nursing Research**. 37: 330-335.
- Marceon, A. ve Brumagne, M. (1985). Loneliness among children and young adolescents. **Developmental Psychology**. 21(6): 1025-1031
- Mc Whirter, B. (1990). Loneliness: A review of current literature with implications for counseling and research. **Journal of Counseling and Development**. 68: 417-422.
- Medora, N. ve Woodward, J.C. (1986). Loneliness among adolescent college students at a Midwestern University. **Adolescence**. 21:391-402.
- Meer, J. (1985). Loneliness. **Psychology Today**. 28-33.
- Mijuskovic, B. (1990). Child abuse neglect, dependent personalities and loneliness. **Psychology**. 27(1): 1-10.
- Moore, D. ve Schultz, N.R.. (1983). Loneliness at adolescence : Correlates, attributions and coping. **Journal of Youth and Adolescence**. 12: 95-100.
- Moses, R.H. ve Moses, R. (1986). Steps in self development. **Psychoanalytic Study of the Child**. 41: 491-513.
- Norman, R.S. ve DeWayne, M. (1986). The loneliness experience of college students: Sex differences. **Personality and Social Psychology Bulletin**. 1: 111-119.
- Özodaşık, M. (1989). **Yalnızlığın çeşitli değişkenlerle ilişkisi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Öztürk, M. (1997). **10-13 yaşları arasındaki çocuklarda umutsuzluk ve yalnızlığın bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.

- Peplau, L.A. ve Perlman D. (1982). (Eds.). **Loneliness: A Source Book of Current Theory, Research and Therapy**. New York: Wiley-Interscience.
- Peterson, D.R. ve Ark. (1969). Parental Attitudes and Child Adjustment. **Child Development**. 30:119-130.
- Quellet, R., ve Joshi, P. (1986). Loneliness in relations to depression and self-esteem. **Psychological Reports**. 58: 821-822
- Rokach, A. (1988). Antecedents of loneliness: a factorial analysis. **The Journal of Psychology**. 123:369-384.
- Rook, K. (1984). Promoting social bonding: strategies for helping the lonely and socially isolated. **American Psychologist**. 39 (12): 1389-1407.
- Rottenberg, K.J. ve Morrison, J. (1993). Loneliness and college achievement: Do loneliness scale scores predict college drop-out? **Psychological Reports**. 73:1283-1288.
- Russel, D. ve Diğerleri. (1978). Developing a measure of loneliness. *Journal of Personality Assessment*. 42 : 290-294.
- Russel, D. ve Diğerleri. (1980). The revised UCLA loneliness scale: Concurrent and discriminate validity evidence. **Journal of Personality and Social Psychology**. 39 : 472-480.
- Saraçoğlu, Y. (2000). **Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi**. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi. Samsun.
- Satılmış, G. ve Seber, G. (1989). Yetiştirme yurdunda yaşayan ergenlerde benlik saygısı. **Psikoloji Dergisi**. 7(23): 68-73.
- SHÇEK Kanunu. (1983). 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu. Madde: 3. **Resmi Gazete**. 27.05.1983. Sayı: 18059.
- Srivastava, A.K. ve Diğerleri. (1986). Pattern of neuroticism in orphan and non-orphan adolescents. **Indian Psychological Review**. 30 (4): 42-48.
- Steinberg, L. (1993). **Adolescence**. (3rd. Int.Ed.). New York: Mc Graw-Hill Inc.
- Stokes, J.P. (1985). The relation of social network and individual difference variables to loneliness. **Journal of Personality and Social Psychology**. 48:981-990.
- Şahin, F. (1994). **Yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin benlik saygıları üzerine bir inceleme**. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tizard, B. ve Hodges, J. (1978). The effect early institutional rearing on the development of eight years old children. **Journal of Child Psychology and Psychiatry**. 19: 99-118.
- Tizard, B. ve Rees, J. (1975). The effect of early institutional rearing on the behavior problems and affectional relationships of four-year-old children. **Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines**. 16: 61-73.
- Tufan, B. (1991). Yükseköğrenim yapan bir grup öğrencinin benlik saygılarının dört yıl ara ile izleme çalışması. **H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi**. 7(1-2-3): 28-34.
- Tufan, B. (1988). **Sosyal Hizmetler Yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygıları üzerine bir inceleme**. *Yayınlanmamış Doçentlik Tezi*. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Uğurlu, U. (1994). **Yetiştirme yurdunda yaşayan ergenler ile ailesiyle birlikte yaşayan ergenlerin özsayı ve atılganlık düzeyleri açısından karşılaştırılması**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Wheeler, L. Ve Ark. (1983). Loneliness, social interaction and sex roles. **Journal of Personality and Social Psychology**. 45(4):943-953.
- Wilbert, L.R.. ve Rupert, P.A. (1986). Dysfunctional attitudes, loneliness and depression in college students. **Cognitive Therapy and Research**. 10: 71-77.
- Williams, E.G.(1983). Adolescents loneliness. **Adolescence**. 18:51-66.
- Wittenberg, M.T. ve Reis, H.T. (1986). Loneliness, social skills and social perception. **Journal of Personality and Social Psychology**. 12: 121-130.
- Wollins, M.(1974). **Successful Group Care (Explorations in the Powerful Environment)**. Chicco: University of California Berkeley Aldine Publishing Company.
- Woodward, J. ve Frank, B.D. (1988). Rural adolescent loneliness and coping strategies. **Adolescence**. 23: 459-565.
- Yaparel, R. (1984). **Sosyal ilişkilerdeki başarı ve başarısızlık nedenlerinin algılanması ile yalnızlık arasındaki bağlantı**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Yavuzer, H. (1986). **Ana-Baba ve Çocuk (Ailede Çocuk Eğitimi)**. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yörükoğlu, A. (1982). **Çocuk Ruh Sağlığı**. Ankara:Türk Tarih Kurumu.

Summary

The Loneliness Levels Of The High School Students Living In An Orphanage*

Mustafa Kutlu**

The place where the children can grow up in a healthy way, get educated and protected is the social setting of their own families. If the family can not perform this duty for some reasons, the state takes over this responsibility. Previous researches have indicated that, compared to the children living with their families, those children who are protected and cared in children's homes, orphanages and similar institutions follow a slower developmental pace, have higher anxiety and depression levels and lower adaptation levels, exhibit behavioral abnormalities, have poor familial relationships and socialization, take less part in social activities, have lower levels of assertiveness, feel themselves unfortunate and lonely, have lower levels of self-esteem or pride and higher levels of hopelessness, and are more problematic. (Tizard and Rees, 1975; Tizard and Hodges, 1978; Cashen at al., 1979; Bachman and Sigvardsson, 1979; Berber, 1986; Bıyıklı, 1987; Moses and Moses, 1986; Sirivastava et al, 1986; Cılga, 1989; Baş, 1990; Gür, 1990; Kutlu, 1992; Çivi, 1993; Uğurlu, 1994; Erim, 2001; Gürvardar, 2001).

Loneliness is a universal concept and feeling which affects the people of all ages, and which many people know and experience. Human beings are social creatures. All people need some closeness and warmth, the feeling of being esteemed, and the appreciation of his self. People satisfy these needs of theirs through other individuals.

It seems that loneliness has various definitions (Peplau and Perlman, 1982; Rook, 1984; Hsu et al., 1986). Researches show that loneliness emerges due to a variety of reasons and in a variety of situations (Rook, 1984; Medora and Woodward, 1986; Kalliopuska and Laitinen, 1987; Mc Whiter, 1990). Previous researches suggest that loneliness is mostly experienced during the period of adolescence [Russell et al., 1980; Williams, 1983; Erikson, 1983; Meer, 1985; Wittenberg and Reis, 1986; Medora and Woodward, 1986; Woodward and Frank, 1988; Sullivan, 1953 (Quoted by Steinberg, 1993)]. The adolescents living in orphanages can not accomplish successful development of their personalities and establish any adaptation to either their environment or themselves. It is necessary for these young individuals to participate in the social environment and get socialized for the formation and development of their personalities and for their growing up. Those young individual deprived of these opportunities inevitably get confined, within the boundaries of the life in orphanage, to certain growing up conditions isolated from the social environment.

In this research, it was investigated to what extent the loneliness levels of those high school students living in an orphanage, leaving their parents behind or already having none, are affected by various variables in this environment during this period of their lives.

* Adress for correspondence : This study is a part of the paper presented in the 7th National Psychological Counseling and Guidance Congress held in İnönü University.

** Ph. D Asistant Professor. İnönü University Faculty of Education, Educational Sciences, Department of Psychological Counselin and Guidance, Malatya.

* E-posta: mkutlu@inonu.edu.tr

METHOD

The population of the research consists of all the students who reside in the Orphanage for Boys and the Orphanage for Girls in Malatya, and continue their education in high school. The sample of the research comprised 104 participants between 13-18 years old who attend 10 high schools in the centre of the province of Malatya and are being protected and cared in the Orphanage for Boys and the Orphanage for Girls in Malatya.

In order to determine the loneliness levels of the students participated in the study, the UCLA Loneliness Scale (University of Los Angeles Loneliness Scale), originally developed by Russell, Peplau, and Ferguson (1978) and revised by Russell, Peplau, and Cutrona was used. Turkish translation and adaptation studies of this scale had been executed by Yaparel (1984) and Demir (1989). For this research, the UCLA Loneliness Scale was retested by the researcher for validity by using concurrent validity method and for reliability by using "Test-retest Method", and the validity Pearson moment-product correlation coefficient was measured as $r=.79$ and reliability Pearson moment-product correlation coefficient was measured as $r=.91$.

The data collected for the research was analyzed with the help of SPSS (Statistical Program for Social Sciences). The data was coded and transmitted into this statistical program. For the analysis of the data Independent-Samples t-Test, One-Way ANOVA, and Scheffe Test were used.

RESULTS

In this research, the effect of some variables that can affect the loneliness levels of the high school students living in the setting of an orphanage was analyzed. A statistically significant difference was found between the groups (ranging between $p<.001$ - $p<.05$) with respect

to the loneliness levels of the high school students living in the orphanage depending on their sexes, grade levels, whether their parents are apart or not, the age of entrance in the orphanage, whether they have a sibling in the orphanage or not, how long they have been staying in the orphanage, the perceived personnel attitude, the frequency of their parents or relatives to visit them, the perceived friendships in the orphanage, their future expectations, the perceived academic success of theirs in the school, whether they partake in the social/cultural activities organized in the orphanage or vicinity, and whether there exists any staff in the orphanage to help the students when required.

DISCUSSION AND CONCLUSION

Developing a healthy personality and self on the part of the young individuals and the process of growing up can be hindered by some factors e.g. the natural restrictions resulting from the orphanage staffs' understanding of growing up, environmental impossibilities, and the fact that the staff working here behave this young individual in a rather official manner not least affectionate, caring or frank. Those high school students living in the orphanage are grown up within the conditions of that particular orphanage. Previous researches indicate that, compared to personal factors, situational factors play a more important role in understanding the loneliness in early adolescence (Mahon and Yarcheski, 1988; Rokach, 1988). The adolescents in this orphanage can become deprived of sufficient affection, tenderness, and care. The staff working here can never be a substitute for one of the parents. Young and adolescent students expect these staff to behave as their parents. The staff, however, does not show the desired closeness and frankness to the children and adolescents, and thus the children and adolescents may suffer the feeling of loneliness psychologically, especially in an emotional way. Findings from the previous researches indicate that those adolescents opening themselves up

to the parents who are perceived as affectionate and tender are less lonely (Franzoi and Davis, 1985). Social relations, friendship ties, and communications between the students in the orphanage can not be achieved at a sufficient level, either. Previous researches found a correlation between the feeling of loneliness among adolescents and the factors such as being unable to meet friend frequently, not having new friends, losing an important person, and inadequate social support (Russell et al., 1980).

The young adolescents living in the orphanage, being deprived of their families, experience the physical changes in their bodies on one hand, and on the other hand they go through a struggle of existence under these unfavorable conditions. The students are in the need of experts who will take care of them and offer them psychological, emotional and social assistance in the orphanage. Our country has hardly enough number of expert staff who can offer such assistance to the students living in orphanages. Those students deprived of this assistance are unable to overcome the problems they encounter, lose their self-confidence, unable to cope with the problems, and feel psychologically, emotionally, and socially lonely. This feeling isolates them from the social environment, and they may experience the feeling of loneliness both physically and psychologically.

Material and physical needs of the children and young individuals can be met in the setting of orphanage and children's homes, but their psychological needs such as care, love, affection, approval, confidence, and appreciation are never able to be satisfied fully. Taking into consideration the basic requirements common for all of us, such as closeness, to be cared, frankness, and to be loved and esteemed, it can be suggested that the children who grow up in the setting of orphanage and children's homes where there is no care, tenderness, and affection, and even if so with a questionable extent of

frankness, are deprived of these feelings to a greater extent. Therefore the adolescents and young individuals here may feel lonelier, more isolated, and as if they are in emptiness. This idea is supported by Cutrona (1984) who reports that the time spent with parents reinforces the feeling of being esteemed on the part of the children and that to be aware of being part of a family decreases the feeling of loneliness.

Taking into consideration the findings of the research, the following can be suggested: only those who are in real need should be accepted into the orphanages; protective family and adopting services should become widespread; the staff employed in these institutions should be sufficient in quantity and equipped with knowledge and competence in the field of children and adolescence psychology; the staff should behave in a democratic manner, not least authoritarian or indifferent; and exhibit such behaviors as to support them and make them feel themselves not lonely; the students living in the orphanage and feeling lonely should be supported both socially and psychologically; and they should be provided with such experiences that will allow them get positive feedback and reinforcement.